

Pòrtic

Vicenç Lozano

**Intrigues
i poder al Vaticà**

Vicenç Lozano

**Intrigues i poder
al Vaticà**

Pòrtic

Primera edició: febrer del 2021

© Vicenç Lozano, 2021

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Pòrtic

Av. Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.portic.cat

ISBN: 978-84-9809-484-8

Dipòsit legal: B. 968-2021

Fotocomposició: Realització Planeta

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com

o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Tots els drets reservats.

ÍNDEX

La fascinació per les claus del poder	13
1. Tot sagrat i gairebé tot secret	19
2. El procés entra al Vaticà	38
3. Que difícil és fer aquí de periodista.....	54
4. Dins la muralla, un univers desconegut.....	75
5. L'arxiu més secret	104
6. Joan Pau I, un papa somrient i efímer	111
7. La Màfia a la Banca Vaticana	121
8. El pacte secret per acabar amb el comunisme	135
9. Assassinat amb regust de culebrot	148
10. Joan Pau II i Marcial Maciel, una amistat a prova de bombes	156
11. Emanuela, la nena desapareguda	164
12. Lefebvre avança Wojtyła per la dreta.....	175
13. Vint-i-sis anys que canviarien la història	183
14. Vatileaks o el camí cap a l'abisme de l'Església	205
15. Un prostíbul a la Santa Seu.....	217

16. Benet XVI, el coratge de la renúncia	228
17. La sorpresa del Papa argentí.	270
18. Bergoglio, entre la tendresa i la fermesa	292
19. Renovar-se o morir: la «revolució» de Francesc.	311
20. Resistències i privilegis perduts.	333
21. Pederàstia, un tumor que no té cura	358
22. La guerra només ha començat.	385
23. Perilla, la vida del Papa?	398
24. El futur incert després de la Covid-19.	419
 <i>Annex</i>	
Entrevista a Jordi Bertomeu: el «flagell» dels pederastes.	439
 <i>Sumari</i>	 457

TOT SAGRAT I GAIREBÉ TOT SECRET

«MILLOR NO REMENAR-HO GAIRE»

Un bon amic que treballa des de fa moltes dècades a dins del Vaticà, i que forma part del que s'anomena la Cúria, es va posar a riure el primer cop que li vaig insinuar algunes de les coses que intento explicar en aquest llibre, amb una rialla plena de complicitat, sarcasme i també, per què no dir-ho, control prepotent i ferri sobre les paraules, la descripció dels fets i sobretot el temps. Així és com el poder de la Santa Seu escriu la història, conscient que el seu transcendental missatge doctrinal està per sobre dels episodis mundans, per més greus que siguin, i procurant que sempre quedin com a banals.

No és fàcil parlar aquí de segons quines persones, de segons quins fets, d'episodis que han quedat immersos en una espessa boira. No és fàcil treure l'entrellat a capítols de la història més recent de la Santa Seu que estan sotmesos a la llosa de silenci que hi ha construït amb habilitat la mateixa institució. Per sort, en aquests temps de comunicació global, de xarxes socials que possibiliten que sapiguem amb immediatesa (molts cops en vídeo) el que passa a l'altra punta del món, les coses han canviat. El meu amic, amb aquella actitud

—gens estranya a dins del Vaticà—, no feia sinó perpetuar el misteri i alimentar una llegenda moltes vegades plena de mitges veritats, i amb un munt de falsedats interessades. Aquell sacerdot, acomodat a la Cúria però alhora gens conservador i disposat fins i tot a dir en públic que calen canvis importants a l'Església, em va voler donar un consell:

—Hi ha coses del passat i també del present que millor que no es remenin gaire, a risc de prendre mal.

Intento fer-li poc cas, i així l'hi dic sempre que ens veiem. Ell no para de riure, sabedor que, d'un tema que creguem interessant, en la majoria dels casos només en podrem treure a la llum, com a molt, la punta de l'iceberg. El seu és un somriure entre la complicitat i l'exhibició ostentosa del poder que atorga el fet de pertànyer a la cúpula d'una institució mil·lenària, una organització que des de fa vint-i-un segles preserva, amb un alt nivell de seguretat, el seu llegat, cultivant l'opacitat informativa, les llegendes plenes de misteri i la impunitat que concedeix saber-se per sobre de les coses terrenals.

—Com a periodista pots parlar del que vulguis, insinuar el que vulguis... Però no et pensis pas que estaràs escrivint la veritat.

Aquesta reflexió me la va fer ja fa tres dècades el simpàtic cardenal nord-americà John Patrick Foley, mort per una leucèmia el 2011 a setanta-sis anys. Seria amb motiu del Jubileu 2000, quan, com a enviat especial de TV3, em va tocar rebre no només un nou any sinó també el nou mil·lenni treballant al Vaticà. Foley va ser durant gairebé dues dècades el responsable dels mitjans, com a president del Pontifici Consell per a les Comunicacions Socials. Era sociable, mantenia una estreta relació personal amb els informadors i entenia els periodistes, perquè ell mateix ho era. Però Foley era també molt conscient que de l'Església catòlica se'n parla molt a

favor i en contra, i que la veritat no forma part d'aquesta dicotomia. L'objectivitat no té ni ideologia ni color... És una altra cosa. Els forts poders vaticans, malgrat tot, intenten controlar que «l'objectivitat», «la veritat» que hem de perseguir els periodistes tingui l'aspecte que ells mateixos li volen donar. Així té tot el sentit del món la frase, molt popular al Vaticà, que em va etzibar un company periodista al cap de pocs dies de començar a treballar a la Sala Stampa de la Santa Seu:

—Aquí, tot el que no és sagrat és secret.

LES LLEGENDES I «EL CODI DA VINCI»

Els que encara creiem en un periodisme amb ètica i responsabilitat fugim de les llegendes, les teories conspiratives i les novel·les històriques més o menys basades en fets comprovables. Respecto molt alguna literatura publicada al voltant d'aquest univers opac i fascinant del Vaticà, però no deixa de ser ficció. Es tracta d'un *divertimento*. El cas d'*El codi Da Vinci* o d'*Àngels i dimonis* (tant dels llibres de Dan Brown com de les pel·lícules sobre les seves novel·les) ha generat un fenomen social mediàtic important i gens menyspreable, però alhora molt mancat de rigor històric. Es tracta, al cap i la fi, de novel·les, i per tant de ficció, de literatura de consum destinada sobretot a entretenir i alimentar el morbo dels lectors.

Em fa molta gràcia llegir algunes coses publicades tant en mitjans tradicionals com a Internet que estan basades en rumors, escàndols i fenòmens esotèrics relacionats amb la Santa Seu. Com a interessat en el tema, me'n fa perquè el que moltes vegades inventen o fabulen (que no és poc) es veu

superat gairebé sempre per algunes realitats més o menys inconfessables que al llarg d'aquests anys de treball professional he pogut conèixer. Un company vaticanista nord-americà amb el qual fa anys coincidíem a la Sala Stampa un dia em va dir:

—Pots llegir llibres de tota mena sobre el Vaticà, amb totes les bestieses, complots, escàndols i intrigues que vulguis, plens de llegendes. Molts estan escrits amb una imaginació desbordant, però quan compares el que expliquen amb el que sabem els que treballem a Roma em peto de riure. No és res comparat amb el que coneixem.

Aquí, la dita que afirma que la realitat molts cops supera la ficció és un tòpic molt vàlid. Però la meva obligació com a periodista, molt poc amic de les teories conspiratives i de les fabulacions, és vetllar per portar a la llum, en la mesura de les meves possibilitats, un panorama que ja és de per si prou dur, escandalós i farcit de misteris. No és fàcil investigar, treure informació rellevant. No ho és mai, però en el cas de la Santa Seu els anomenats vaticanistes topem sobretot amb la falta de documents, de material escrit que avalu definitivament algunes de les coses que podem dir o defensar. Hi ha documents inabastables —molts de confidencials que no han estat desclassificats— que es conserven a l'Arxiu Secret o a les dependències de la Secretaria d'Estat o d'algun altre departament. Es tracta de molts papers i notes que si poguessin veure la llum canviarien en gran part nombrosos episodis de la història que coneixem d'una determinada manera. El cas de la mort de Joan Pau I, de la qual parlarem més endavant, és només un dels capítols obscurs, però n'hi ha molts altres de tanta o més transcendència que romanen i probablement romandran per sempre en la foscor. Alguns d'aquests documents estan ocults en expedients i caixes que

fins i tot els responsables dels arxius no saben que existeixen. De tant en tant, algun funcionari que remena als arxius descobreix elements que o bé es donaven per perduts o dels quals s'ignorava l'existència. Tots els documents que es lliuren als ulls dels investigadors acreditats òbviament sempre han passat prèviament pel sedàs dels experts oficials del Vaticà.

Se sap que, immediatament després de l'elecció del papa Francesc, el 13 de març del 2013, a diverses dependències vaticanes es van destruir amb celeritat i avidesa papers i documents comprometedors per a algunes personalitats, notablement les que tenien algun vincle relacionat amb l'escàndol Vatileaks 1. Mai sabrem fins a quin punt el foc o les màquines de trinxar paper van deixar ocultes per sempre responsabilitats, noms, moviments econòmics i conxorxes.

PERIODISTES DESESPERATS

—Aquesta crònica ja arriba tard. La vull per ahir.

Aquesta exigència, massa habitual a les redaccions dels mitjans, obliga el periodista a viure amb un ritme molt estressant i gens idoni per a la qualitat informativa. Poques empreses es poden permetre el luxe d'apostar pel periodisme d'investigació, que dona temps i recursos al professional per elaborar com cal determinades informacions. No tots els mitjans són la BBC o *The New York Times*. Preval massa vegades ser el primer a treure la notícia per damunt de la qualitat de la informació. En l'època que vivim de xarxes socials, mitjans digitals i informatius 24 hores, lamentablement en moltes ocasions el titular és més important que el contingut.

Les presses són males companyes del periodisme. Sem-

pre ho han estat. Si no hi ha temps per indagar, contrastar informacions, buscar testimonis i trobar documents, una crònica o un reportatge queden coixos. Al Vaticà, la pressa que imposen gairebé totes les direccions de mitjans de comunicació als seus corresponals o enviats especials ho malmeten tot.

Un any després de l'elecció del papa Francesc, un matí que érem a la Sala Stampa un company d'un conegut setmanari italià es mostrava abatut. Era una faceta que li desconeixia, perquè sempre era una persona optimista i amic de la broma. Estava realment desesperat, angoixat, i gairebé plorava. Feia gairebé onze mesos que investigava la trama econòmica d'unes suposades inversions que havia fet l'IOR (la Banca Vaticana) en una empresa que tenia una divisió encarregada de fabricar components per a armament nuclear. Els caps del seu setmanari havien perdut la paciència, el pressionaven per publicar els resultats i li deien que el seu «crèdit» s'esgotava. Ho tenia gairebé tot: noms, entrevistes, contactes, referències.... Només li faltava un document clau que un alt funcionari li havia de passar. Aquell mateix matí, a primera hora, el seu confident li va trucar per dir-li que aquell paper clau havia desaparegut inexplicablement de l'arxiu. Sense aquell certificat, que li havia jurat i perjurat que existia, sense la prova documental imprescindible, tot el reportatge quedava coix. No sabrem mai si algú va fer desaparèixer aquell paper, si finalment el contacte va cedir a tots els temors, o si va rebre pressions i amenaces inconfessables.

Aquell excel·lent periodista em va anunciar, amb llàgrimes als ulls, que no podia més i que havia sol·licitat al seu mitjà abandonar la informació vaticana.

—Em sento destrossat i impotent. M'han fet perdre el temps, el prestigi i la salut.

Així vaig deixar de tenir un bon col·lega que apreciava per la seva indubtable professionalitat. Jo mateix, al llarg de la meua trajectòria, m'he topat amb murs infranquejables i he hagut d'aturar reportatges i articles per la manca d'un document o una declaració que donés la fiabilitat necessària a una determinada informació. Per sort, puc dir amb satisfacció que les meves fonts, fidedignes i honestes, mai m'han fallat.

Els periodistes i els historiadors topem amb aquests problemes i limitacions massa sovint. També amb silencis orquestrats, i no poques vegades amb filtracions que no són més que *imbroglios* o informacions falses que serveixen als interessats per promocionar-se, desqualificar un rival o en última instància desacreditar les investigacions i generar confusió.

Recordo com un important cardenal llatinoamericà, considerat reformista, pocs dies abans del conclave que va elegir Bergoglio m'insistia en la figura del cardenal arquebisbe de Manila, Luis Antonio Tagle, com un aspirant amb moltes possibilitats de sortir de la Capella Sixtina amb l'encàrrec de portar el timó de l'Església aquell març del 2013. Aleshores no era versemblant, però unes setmanes després —un cop nomenat l'argentí— vaig pensar que el seu missatge potser amagava almenys un perfil similar al de Bergoglio. El cardenal Tagle —no ho han ocultat mai el papa Francesc ni el sector reformista— serà un candidat a tenir molt en compte per substituir en un futur l'actual pontífex.

Fonamentalment hem de treballar amb testimonis, corroborar les seves versions, tenir confidents creïbles i lleials, ben situats en tots els bàndols i àmbits de la Santa Seu, i saber llegir entre línies en els comunicats o publicacions que emanen de la mateixa institució. Tot això, encara que sembli absurd, implica perdre molt de temps, invertir moltes hores

i també diners en dinars i sopars, en regals que no cal que siguin ostentosos però sí adequats, i molt pensats per obrir portes sovint tancades del tot.

Els vaticanistes som com els antics periodistes especialitzats en la Unió Soviètica, que es coneixien com a «kremlinòlegs» perquè sabien interpretar un comunicat, un gest, l'absència de tal dirigent o tal altre a la tribuna d'una desfilada militar o en una reunió del Politburó. Molta informació, a vegades interessada, teledirigida, moltes maniobres de distracció se'ns posen per davant amb l'objectiu de confondre o canviar el relat, però aquí hi intervé l'experiència, el coneixement, l'astúcia, que ha d'acompanyar amb més o menys fortuna el vaticanista per no deixar-se ensarronar. Confesso que no és fàcil, i molts cops és esgotador. Hi ha temes en què la paret amb què topes és del tot compacta, sense cap esclatxa on poder trobar-hi res.

Per sort, compto des de fa anys amb una vintena de confidents dins dels murs vaticans. Gent que ocupa posicions modestes (jardiners, funcionaris o guàrdies suïssos), i també moltes persones que tenen càrrecs importants al funcionariat o bé pertanyen a la poderosa Cúria. Aquestes fonts informatives, que ens assessoren, ens informen *off the record* i ens mostren el camí per traduir el llenguatge críptic d'alguns comunicats oficials, són més amics que confidents. A més de cuidar-les amb delicadesa, els periodistes hem de procurar sempre salvaguardar al preu que sigui la seva identitat. Si féssim públics noms o pistes d'on treballen aquestes «goles profundes», trairíem la seva confiança i probablement acabarien rebent dures represàlies. Com és lògic, se'ls prohibiria taxativament parlar amb nosaltres, i tot plegat faria impossible obtenir informació més enllà dels canals estrictament oficials.

Un dels meus informadors des de fa més de vint anys abans de passar-me dades delicades sempre em diu el mateix, amb una cara que denota una forta preocupació:

—Si algú sabés aquí que parlo amb tu i t'explico això, la meua carrera al Vaticà acabaria de sobte en un desastre. Espero que siguis com una tomba i no parlis mai de mi.

Aleshores em toca tranquil·litzar-lo, donar-li una nova dosi de confiança i agrair l'immens favor que em fa amb la seva sincera amistat. Ell no m'ha fallat mai i per tant jo tampoc ho faré, per més pressions que hi hagi perquè els informadors revelem les nostres fonts.

INFORMADORS O ASTRÒLEGS

Algunes veus —sobretot oficials— dins la Santa Seu no dubten a afirmar que la majoria de periodistes no institucionals treballem amb escàs rigor. Nego rotundament que sigui així. De tota manera, no ens ajuda gens el fet, que cal reconèixer, que hi ha un període en què per desgràcia els professionals de la informació parlem més de rumors i especulacions que no pas de notícies. És durant l'anomenada *seu vacant*, quan després de la mort o la renúncia d'un papa (cas de Benet XVI) tot gira al voltant de qui pot acabar sent-ne el successor.

Els vaticanistes aleshores fem travesses, especulem enmig de la desorientació general i ens equivoquem gairebé sempre en el nom de qui serà el proper Papa. Aquest exercici, que les direccions dels mitjans exigeixen als seus corresponsals o enviats especials per satisfer la natural curiositat dels lectors i les audiències, converteix aquell moment en un xou més propi d'un astròleg o un endeví que no pas d'un periodista.

Els informadors que treballen en mitjans més grocs ressusciten aleshores les profecies de Nostradamus i sant Malaquies, adaptades grollerament al que convingui. Els que ho fem per a mitjans més seriosos intentem aportar anàlisis d'acord amb els nostres contactes, criteri i coneixements.

Enmig d'aquest univers ple de maniobres de distracció i sobretot de *blackout* informatiu durant el període de la seu vacant, cal afegir-hi també el fet que, els dies de l'elecció del nou pontífex, prop de la Capella Sixtina els mòbils es queden sense senyal per l'efecte dels inhibidors, i la Gendarmeria Vaticana posa els cinc sentits a aconseguir que no hi hagi cap filtració.

Tret d'aquest moment crucial, on tots plegats ens convertim en astròlegs, molts periodistes de tot el món especialitzats en el Vaticà ens esforcem dia a dia, amb més o menys fortuna, a ser seriosos i responsables, a conèixer detalls, opinions i anècdotes poc o molt rellevants. El paper inspirador de l'Esperit Sant, que segons el que marca la tradició catòlica ha d'il·luminar els cardenals reunits a la Capella Sixtina, no sempre es mostra actiu. Recordo, sobretot, com de cantada estava l'elecció del cardenal Ratzinger, que prendria el relleu de Joan Pau II, i també la sorprenent tria de l'argentí Bergoglio.

NI DRETES NI ESQUERRES

Quan un comença a treballar com a periodista al Vaticà, està influït pels tòpics, els prejudicis, les idees preconcebudes, i cal fer un *reset* de tot plegat. És vital aprofundir en conceptes que van molt més enllà de la creença estesa i poc real que l'Església respon a criteris similars als que prevalen fora de la institució.

Molts creuen que l'Església està dividida amb claredat entre conservadors i reformistes, i que com en el camp polític aquí hi ha dretes i esquerres, o que els jesuïtes sempre són progressistes i l'Opus Dei, sempre conservadors. Però una cosa són aquestes congregacions catòliques, amb el qualificatiu que els vulguem atorgar, i una altra les persones que en formen part. Conec jesuïtes ultraconservadors i membres de l'Obra indubtablement reformistes. Ni tot és blanc ni tot és negre. Hi ha una immensa escala de grisos i matisos on es mouen molts protagonistes de les històries vaticanes.

A la Santa Seu hi ha tants grups de pressió o *lobbies* transversals que cada dia sorprèn saber amb qui juga a golf determinat cardenal o surt a sopar qualsevol alt funcionari. En una ocasió vaig reunir-me a la Secretaria d'Estat amb un monsenyor valencià molt pròxim a l'Opus Dei. Aquell home em va descol·locar enormement i vaig haver de fer-li l'entrevista just al revés de com l'havia preparat. Des d'un primer moment es va manifestar a favor de fer els canvis necessaris a l'Església, i gairebé com un sincer aliat dels moviments pro reformes que ara el papa Francesc ha posat a la seva agenda. El mateix em va passar anys més tard amb un jesuïta que, de manera per a mi inexplicable, es va mostrar extremadament crític amb molts membres de la Companyia que abraçaven amb entusiasme els postulats de la teologia de l'alliberament. Res aquí és el que sembla, i les incerteses campen pels salons de la Santa Seu. El Vaticà es converteix moltes vegades en una pista poliesportiva on es juga constantment al desconcert per amagar l'autèntica identitat de cadascú. Quan creus que l'has encertat en la teva anàlisi, es van obrint tants interrogants que acabes replantejant-te tota la tesi que tant de temps i esforços et pot haver costat.

SER DE VIC NO ÉS CAP SALCONDUIT

El fet de ser de Vic, i per tant català, no m'ha obert gaires portes al Vaticà, en contra del que poden pensar moltes persones. El cert és que tampoc me n'ha tancades. Provenir d'una ciutat amb un bisbat històric i profundes conviccions catòliques sempre és un bon punt, que al Vaticà és valorat pels més coneixedors dels santuaris catòlics del món. De tota manera, no és en absolut un salconduit que et deslliura de les fèrries limitacions que s'imposen a la resta de companys periodistes. No obstant això, haver nascut a la Ciutat dels Sants m'ha aportat, per tradició familiar, de part de la meva mare Dolors (dels Alemany de Vic de tota la vida), un univers de referències religioses importants. Un cosí de la meva progenitora, mossèn Lluís Alemany i Riera, músic, compositor, poeta, canonge de la catedral i autor de nombrosos goigs i d'un dietari sobre la persecució religiosa durant la Guerra Civil, va ser durant molts anys un sòlid referent familiar. Tenir una estimada tieta, Rosa Alemany, com a majordoma del rector del santuari de la Gleba també va servir per apropar-me, durant l'adolescència més contestatària, a l'univers d'un clergat conservador amb el qual discutir durant hores sobre el pensament i el fet religiós. Observar de petit a la missa dominical, acompanyant els meus pares, el comportament del sacerdot, escoltar el sermó amb atenció i llegir un parell de cops la Bíblia m'ha ajudat molt. Fins i tot, durant una temporada a casa jugava a dir misses i donar «la comunió» a la família. Una intenció passatgera, la de ser capellà, que de tota manera mai va fer ombra a la vocació que realment sempre em va captivar: ser periodista.

Recordo també vagament —tenia només sis anys— la visita que amb els pares vam fer el 1962 al bisbe de Donosti

—que aleshores només es coneixia com a Sant Sebastià— al palau episcopal de la ciutat. Es tractava de Jaume Font i Andreu, nascut a Vic. Era un vell amic de la molt catòlica, catalana i també carlina família Alemany. D'aquella trobada, de fet, jo només en tinc a la memòria que vaig jugar al despatx oficial del monsenyor amb una tortuga de coure que devia utilitzar com a petjapapers. Ja de més grandet, coneixeria a casa dels avis materns el cosí de la meva mare, el frare Benjamí, que havia casat els meus pares i em va donar la primera comunió. El religiós carmelita era un home curiós, obert i xerraire que jo intuïa que començava a explicar acudits verds quan la meva mare deia que hi havia «roba estesa» i m'enviava a jugar a una altra habitació de casa. Ell, que al cap de molts anys —després de penjar els hàbits— es casaria amb una meva cosina, ens va portar un dia a Begur per conèixer Carmen Amaya, de qui era el confessor. La *bailaora* gitana catalana més gran de la història, que vivia els seus últims dies a la seva masia Mas d'en Pinc, envoltada de força misèria, gats famolencs i els records dels seus dies de glòria, es va enamorar de mi. La protagonista de *Los Tarantos*, que s'havia guanyat el públic de mig món, en l'última i trista etapa de la seva vida era una dona profundament devota. Abans de marxar, Carmen Amaya va donar a la meva mare un rosari de plata que ella em va lliurar de gran, tal com li havia dit que fes l'artista. El conservo com un objecte apreciat i ple de simbolisme.

Tot plegat són referències familiars, episodis de la meva vida, que algun pòsit deuen haver deixat en el meu aprenentatge, sempre inquiet i autodidacte. Gràcies al meu pare, Francesc, també he sentit tota la vida una gran passió per la lectura. He devorat llibres de tota mena, entre els quals hi havia desenes d'obres sobre teologia, filosofia i història de les

religions, sense oblidar la devoció gairebé malaltissa i incurable que tinc per l'art romànic, unes disciplines sense les quals ara no podria entendre moltes informacions que intento elaborar en el meu ofici. Aquest pòsit, que considero imprescindible, m'obliga a reflexionar sobre un fet incomprendible que avui observem en els plans educatius, on les referències a la història de la religió (no al catecisme, que és un text doctrinal) són marginades. Es confonen els conceptes d'educació confessional i escola laica, i s'estan creant generacions profundament incultes que de cap manera podran entendre mai res de literatura, història i art, mancades com es troben de referències històriques, culturals, socials i iconogràfiques relacionades amb la religió. Si no se sap que els apòstols eren dotze i que hi havia quatre evangelistes, com es pot comprendre un mural romànic o la Capella Sixtina?

Arribar al Vaticà amb aquest bagatge m'ha servit, i molt. En canvi, el fet de ser un periodista català no crec que fos en absolut determinant per a res, ni gaire diferent de ser un professional de la informació procedent de qualsevol altre país d'arrels catòliques. Probablement hem tingut els mateixos problemes i similars impressions.

SENSE COMPLEXOS

Mai al llarg de la meva carrera periodística m'he volgut sentir acomplexat pel fet de treballar a un mitjà que no és dels «grans» del món. Com que en la part principal de l'exercici de la professió he treballat al mitjà televisiu, i no pas als molts mitjans escrits amb què anteriorment havia col·laborat (*Diari de Barcelona, Avui, Mundo Diario, El País...*), em limitaré a comentar aquest període, que va durar gairebé quatre dèca-

des i que a més coincideix amb els meus inicis com a vaticanista.

A TV3 hi vaig entrar el 1983 a les oficines del carrer Tuset, com a guionista i director d'alguns programes, molts mesos abans que el canal s'estrenés amb la primera emissió. Quan vaig accedir a la redacció d'Informatius, el 1984, em varen assignar a la secció d'Internacional, aleshores dirigida per August Puncernau. Va ser ell qui em va proposar fer-me càrrec com a especialista de les informacions sobre Itàlia i el Vaticà. Vaig acceptar immediatament perquè tots dos temes m'interessaven.

A l'estimada secció d'Internacional de TV3 hi he trobat el que és més important: els millors amics. Però també he tingut el privilegi de coincidir amb uns professionals d'un nivell molt alt: gent seriosa, compromesa amb la professió i els seus principis, amb una capacitat d'autoexigència envejable; especialistes molt acreditats, tots i cadascun d'ells, en l'àrea geogràfica o temàtica que tenen assignada. De tots he après sempre moltíssim, i de tots en guardaré sempre un record inesborrable. Companyes i companys periodistes amb els quals he comparat, al llarg dels anys, la cobertura informativa dels esdeveniments més destacables de la història contemporània. Gent en qui confiar i que han sabut confiar en mi per informar d'Itàlia i el Vaticà, però també d'un important nombre de conflictes, guerres, eleccions, cimeres i desastres naturals que he tingut el privilegi de viure i relatar arreu del món.

He intentat estar sempre a l'altura, procurant millorar dia a dia i esforçant-me a aprendre a treballar en equip (un requisit imprescindible a la televisió). Haig de fer aquí una menció molt especial, també, i valorar igualment com a essencial la tasca que han fet al meu costat (molts cops en viatges arreu del món) els companys operadors de càmera,

productors, *fixers*, documentalistes, lingüistes, traductors... sense els quals evidentment no hauria fet res de res. Al món de la televisió un periodista sol no pot fer res si no se sent part d'un equip, format habitualment per un operador de càmera i un productor, que som el trio bàsic que treballem sobre el terreny. Molts cops, també, aquest equip creix (quan el país, les circumstàncies o l'idioma ho exigeixen) amb l'inestimable ajut dels *fixers* o guies que coneixen el territori, d'un traductor i a vegades d'un experimentat conductor que domina camins, carreteres i dreceres. Aquest equip, a més, compta amb el suport vital als estudis centrals dels companys de la secció, dels lingüistes, editors, realitzadors, documentalistes... En el cas del Vaticà, però, no calen *fixers* ni tampoc traductors, perquè si no coneixes força bé la llengua de Petrarca val més que no hi posis els peus.

La filosofia que m'ha permès aprendre dia a dia i poder elaborar informacions, més o menys interessants, ha estat arribar, observar, buscar fonts i interlocutors, analitzar i escriure textos i elaborar vídeos amb el rigor, l'honestedat i la màxima objectivitat possible que cal exigir a la nostra professió periodística. Evidentment, segur que m'he equivocat en alguns moments, però crec que mai ha estat per desídia o manca d'interès per fer-ho el millor que he sabut i pogut.

Deia unes línies més amunt que mai m'he sentit acomplert pel fet de no treballar en un dels «grans» mitjans internacionals en els esdeveniments que he cobert arreu del món. Ho he fet moltes vegades al costat de companys de la BBC, CNN, Al Jazeera, CBS, ABC... de la RAI, de televisions alemanyes, japoneses, etcètera, amb molts més recursos i un abast més universal que Televisió de Catalunya. Molts d'ells són

companys que admiro i que m'han ajudat, i he intentat ajudar-los en la mesura de les meves possibilitats. No m'he sentit acomplexat perquè habitualment l'equip de TV3 ha estat a l'altura, i fins i tot en algunes ocasions ha pogut superar amb exclusives el paper que feien aquests mitjans de referència. M'he sentit privilegiat de treballar al costat dels noms mítics de la televisió al món, de compartir amb ells (moltes vegades en circumstàncies difícils, com les guerres dels Balcans o el tsunami asiàtic del 2004) nombroses situacions dramàtiques. M'he sentit orgullós de sentir com aquests prestigiosos noms de les grans cadenes coneixien TV3, i el que és millor, la valoraven com un mitjà rigorós i també de referència. Recordo sempre les paraules de la cap d'Internacional de la CNN nord-americana, Christiane Amanpour, quan em va dir:

—No sé com us ho feu els de TV3, però sou a tot arreu i a més feu una gran feina.

M'he sentit alhora privilegiat i orgullós de treballar —amb el compromís que això comporta— en una televisió pública que, per desgràcia, moltes vegades és més valorada i elogiada per molts coneixedors d'aquests mitjans internacionals que no pas per la gent del nostre país. M'he considerat satisfet de representar TV3, la televisió de casa nostra, que (tot i les deficiències i les ingerències polítiques que ha viscut en diverses etapes) manifesta una indubtable vocació de servei públic, és sensible a la llengua, la cultura i la manera de ser de Catalunya. La televisió d'un país amb vocació universal, sense concessions al folklorisme ni a l'espectacle en els programes informatius. Una televisió pública i nacional a l'altura de les millors.